

BEZPEČNOST PRÁCE

Informace – dotazy – stanoviska převzaty z BOZP info.cz (redakčně upraveno).

BOZP osobního řidiče

Otázka: Zajímá mě téma osobní řidič. Co všechno by měl dělat at' už ve vztahu k vozidlu či k vedoucímu? Jsou nějaké předpisy k tomuto tématu? Články týkající se řidičů referentských vozidel jsem našla, ale s datem 2004 a 2006, což mi nepřijde aktuální.

Odpověď: Jsem toho názoru, že legislativa se od roku 2001 u řidičů nezměnila a že to bude aktuální. Z Vašeho dotazu vyplývá, že se Vám jedná o řidiče referentských vozidel, tam se skutečně nová právní úprava až na to, že máme druhý zákoník práce a samostatný **zákon č. 309/2006 Sb.**, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy. V zákoně č. 309/2006 Sb., pak je upravena organizace práce a pracovních postupů a pod tu spadá nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, které je zatím jediným a základním předpisem pro řidiče referentských vozidel.

Podle tohoto nařízení vlády platí, že zaměstnavatel musí zpracovat tzv. místní provozní bezpečnostní předpis. Zaměstnavatel v něm stanoví, jak při provozování dopravy dopravními prostředky organizuje práci zaměstnanců v souladu s tímto nařízením, se zvláštními právními předpisy a s návodem dodaným výrobcem pro provoz a používání dopravních prostředků, stanoví pracovní a technologické postupy pro bezpečné provozování dopravy, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí, na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích. Tento místní provozní bezpečnostní předpis je rozhodujícím vnitřním předpisem zaměstnavatele pro provozování vnitropodnikové dopravy.

Dnes již ani zákoník práce, ani zákon č. 309/2006 Sb. neurčují, jak má zaměstnavatel zaměstnance-řidiče školit, jak má zajistit jejich BOZP. Řidiči jsou zaměstnanci jako ostatní zaměstnanci a tak na ně platí obecné principy, zaměstnavatel musí pro ně provést prevenci rizik a na základě vyhodnocení prevence rizik přijmout potřebná opatření – stanovit, které OOPP budou používat (zejména fotoluminiscenční vesty), bezpečnostní přestávky, školení apod. Jednoduše platí zásada – za BOZP všech zaměstnanců (tedy i řidičů) odpovídá výhradně zaměstnavatel a zaměstnavatel si s ohledem na svoje podmínky musí stanovit příslušná opatření.

Dopravně psychologické vyšetření řidiče

Dotaz se týká platnosti dopravně psychologického vyšetření. Zaměstnanec se porobil tomuto vyšetření ve svých 52 letech (v rámci přechodného ustanovení). V letošním roce dosáhne věku 55 let. Zajímalo by mě, zda vyšetření provedené v roce 2007 bude platné do roku 2012, nebo má zaměstnanec povinnost podrobit se novému vyšetření ve svých 55 letech.

Z ustanovení § 87a odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu) vyplývá, že dopravně psychologickému vyšetření a neurologickému a EEG vyšetření je držitel řidičského oprávnění uvedený v § 87a odst. 1 povinen se podrobit před zahájením výkonu uvedené činnosti, a dalšímu dopravně psychologickému vyšetření a neurologickému a EEG vyšetření nejdříve šest měsíců před dovršením 50 let a nejpozději v den dovršení 50 let a dále pak každých pět let. To znamená, že držitel řidičského oprávnění skupin C, C+E a C1+E, který řídí nákladní automobil o největší povolené hmotnosti převyšující 7 500 kg nebo speciální automobil o největší povolené hmotnosti 7 500 kg nebo jízdní soupravu, která je složena z nákladního automobilu a přípojného vozidla nebo ze speciálního automobilu a přípojného vozidla a jejíž největší povolená hmotnost převyšuje 7 500 kg a držitel řidičského oprávnění skupin D a D+E a podskupin D1 a D1+E, který řídí motorové vozidlo zařazené do příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění má povinnost podrobit se dopravně psychologickému vyšetření v 50 letech, v 55 letech, v 60 letech a v 65 letech. Toto je text zákona.

To, že přechodné ustanovení zákona č. 411/2005 Sb., stanovilo, že dopravně psychologickému vyšetření a neurologickému a EEG vyšetření je držitel řidičského oprávnění uvedená v § 87a odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, povinen podrobit se v termínu pravidelné lékařské prohlídky podle § 87 odst. 2 nejpozději však do 31. prosince 2007 znamenalo pouze, že v roce 2007 se musí dopravně psychologickému vyšetření podrobit každý držitel řidičského oprávnění skupin C, C+E a C1+E, který řídí nákladní automobil o největší povolené hmotnosti převyšující 7 500 kg nebo speciální automobil o největší povolené hmotnosti převyšující 7 500 kg nebo jízdní soupravu, která je složena z nákladního automobilu a přípojného vozidla nebo speciálního automobilu a přípojného vozidla a jejíž největší povolená hmotnost přesahuje 7 500 kg a držitel řidičského oprávnění skupin D a D+E a podskupin D1 a D1+E, který řídí motorové vozidlo zařazené do příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění.

Zákon ani přechodné ustanovení nestanoví, že by dopravně psychologické vyšetření platilo 5 let, **ale stanoví, že je třeba se mu podrobit po každých 5 letech od dosažení 50 let.**

Jak dlouho uchovávat záznamy o prověřce BOZP?

Tato otázka není zákoníkem práce výslovně řešena. To je otázka zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005. Tento zákon stanoví ochranu písemností, jejich reprodukci a způsob nahlížení do archiválií. Podle původního znění tohoto zákona měli povinnost uchovávat zásadní dokumenty o zaměstnaneckých záležitostech

a kolektivní smlouvy a umožnit výběr archiválií za podmínek stanovených tímto zákonem kromě v zákoně vyjmenovaných subjektů (tedy i škol) i podnikatelé zapsáni do obchodního rejstříku, pokud jde o zásadní dokumenty o zaměstnaneckých záležitostech a kolektivní smlouvy. Dnes však již zásadní dokumenty o zaměstnaneckých záležitostech nejsou v seznamu dokumentů určených jako dokumenty s povinností uchování a výběru z archiválií.

Kromě zákona o archivnictví se problematikou úschovy dokumentů zabývá i zákon o účetnictví. Podle ustanovení § 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, jsou všechny účetní jednotky povinny vést účetnictví. Ustanovení § 31 a 32 tohoto zákona stanoví, jakým způsobem se postupuje při uchování účetních písemností. Účetní záznamy pro účely vedení se uschovávají po dobu:

- účetní závěrka a výroční zpráva po dobu 10 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají,
- účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy po dobu 5 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají,
- účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají formu vedení účetnictví, po dobu 5 let počínajících koncem účetního období, kterého se týkají.

Účetní jednotka může jako účetní záznamy použít zejména mzdové listy, daňové doklady nebo jinou dokumentaci vyplývající ze zvláštních předpisů. Po uplynutí příslušné doby úschovy se výše uvedené doklady skartují. Vzhledem k tomu, že záznam o provedené prověrce BOZP slouží pro zaměstnavatele jako podklad pro jeho další náklady v oblasti BOZP, doporučuje se využít lhůtu 5 let pro uschování dokumentů o prověrkách BOZP.

Jak si vysvětlovat § 30 odst. 3 Nařízení vlády č. 361/2007 Sb.?

V novele Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. (změna č. 68/2010 Sb.) se v § 30 v nově přidaném odstavci 3 píše o podmínkách, které by se měly dodržovat při manipulaci s břemenem překračujícím stanovené hygienické limity, jako bezpečnostní přestávky, střídání činností nebo zaměstnanců apod. Lze chápat tak, že tato novela dovoluje pracovníkům manipulovat a břemenem těžším, než je stanoveno v § 29? Tedy např. těžším než 50 kg při občasné manipulaci u mužů a 20 kg při občasné manipulaci u žen?

Ustanovení § 28 až § 30 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, je třeba posuzovat v kontextu. V ustanovení § 28 je definováno, co se rozumí ruční manipulací s břemenem, a upřesňuje se, že tato manipulace představuje zásadní riziko poškození zejména bederní páteře.

Samostatná úprava ruční manipulace s břemenem je implementací směrnice 90/269/EHS. Nově se oproti právní úpravě obsažené v nařízení vlády č. 178/2001 Sb. upřesňuje, že břemenem se rozumí i živé břemeno. Tato úprava zohledňuje nejen přenášení pacientů nebo klientů zaměstnanci zdravotnických a sociálních zařízení, ale také zátěže veterinárních zařízení. Nepohyblivost živých břemen je nutné posuzovat stejně co do náročnosti a možnosti poškození zdraví, které při manipulaci s nimi může hrozit zaměstnancům, ale také směřuje zejména k tomu, aby v těchto zařízeních byly zaváděny technické pomůcky, které ruční manipulaci alespoň částečně omezí.

Váhové limity břemen jsou odděleně upraveny pro muže a ženy, a to jak při občasném zvedání a přenášení, tak při pravidelném, včetně kumulativních hmotností, které jsou upraveny pro osmihodinovou směnu. Tam, kde se manipulace s břemenem provádí jako pravidelná práce ve směně, je důležité, aby nebyla časově soustředěna do jednoho úseku, ale aby byla naplánovaná tak, že bude rozložena po celou dobu trvání směny. Tento požadavek je vázán na skutečnost, že při ruční manipulaci s břemenem je vydáván určitý energetický výdej, který musí být dodržován, pokud nemá dojít k přetěžování sil zaměstnance. Nově se oproti stávající úpravě vymezuje, co se rozumí občasným zvedáním a přenášením a častým přenášením. I u tohoto faktoru se nově zavádí úprava hygienických limitů pro práci ve směně delší než osmihodinové. Zvláštní úprava ruční manipulace s břemenem je pak vymezena odkazem na vyhlášku č. 288/2003 Sb., která upravuje tuto problematiku pro těhotné, a kojící zaměstnankyně a zaměstnankyně do konce devátého měsíce po porodu a pro mladistvé. Protože přeprava břemene je možná nejen zvedáním a přenášením, ale rovněž pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, stanovují se limity pro tažné a tlačné svalové síly odděleně pro muže a ženy.

Pokud se týká konkrétně § 30 odst. 3, tak je třeba konstatovat, že záměrem zákonodárce bylo sjednotit opatření k ochraně zdraví při práci obdobně jako u celkové fyzické zátěže, lokální svalové zátěže, v nepřijatelných a podmíněně přijatelných pracovních polohách, práce spojené s ruční manipulací s břemenem, také u psychické zátěže, zejména pak u práce spojené s monotonií a práce vykonávané ve vnuceném pracovním tempu a dále u práce spojené se zrakovou zátěží, neboť jde o faktory, jejichž minimalizaci vlivu na zdraví lze omezovat v zásadě jen režimovými opatřeními. Bezpečnostní přestávky byly známe např. u psychické zátěže již z nařízení vlády č. 178/2001 Sb., nyní je nařízení vlády č. 361/2007 Sb. stanoví i pro práci spojenou s ruční manipulací s břemenem překračující stanovené hygienické limity. Jako příklad je možné uvést práci ve zdravotnictví na lůžkových odděleních, kde jsou umístěni staří či nepohybliví pacienti. Tam pravidelně dochází k překračování hygienických limitů při přenášení těchto osob nebo manipulaci s nimi. Dlouhou dobu trval i mezi hygieniky spor, jestli pacient je břemeno, nové nařízení vlády č. 361/2007 Sb. jasně stanovilo, že břemeno je i břemeno živé, tedy pacient v nemocnici nebo zvíře. Proto také je třeba k ustanovení § 30 odst. 3 přistupovat jako k správnému a pro praxi nanejvýš potřebnému ustanovení.